

Kannanotto Rumavuoman uraanivaltaushakemukseen Kaivosasiat Dnro 8526

Näkemyksemme on, että uraanin osalta tutkimuksetkin aiheuttavat epävarmuutta ihmisissä ja elinkeinonharjoittamisessa sekä maankäytön suunnittelussa. Uraanikaivostoiminta aiheuttaisi toteutuessaan merkittävää haittaa erityisesti Lapin matkailuimagolle, marja-, luonnonyrtti- ja maataloudelle sekä vapaasti laiduntavalle poronhoidolle. Nämä elinkeinot perustuvat tunnettuun, vuosia rakennettuun imagoon Lapin puhtaasta luonnosta. Myös luonnon virkistyskäyttö, metsästys ja kalastus kärsisivät.

Jo uraanikaivosvaltauksen myöntäminen on riski vesistöille, jos valtauslupa kuuluu oikeus syväkairaukseen, koelouhintaan ja koerikastamiseen. Kuusamossa Kitkajärven Kouvervaarassa Geologian tutkimuskeskuksen (GTK) 1982 poraamasta uraanikairausreiästä vuotaa edelleen, lähes kolmekymmentä vuotta kairauksen jälkeen uraanin saastuttamaa pohjavettä maanpinnalle kuutioittain. Kuusamon terveystarkastaja mittasi vedestä yli 500 bq pitoisuuksia radonia. Uraanin eri radionuklideja ei kyseisillä mittalaitteilla voitu mitata. Uraanikairaustoiminta pohjavesialueilla on selkeästi vesi- ja ympäristölain vastaista. Lain mukaan pohjaveden pilaaminen on ehdottomasti kielletty.

Myös Ruotsissa Jämtlannin tuntureilla ovat uraanin koeporaukset aiheuttaneet haittaa ympäristölle ja alueen asukkaiden terveydelle. Sveriges Geologiska Undersökningarin (Ruotsin geologinen tutkimuslaitos) 1970-luvulla tekemien koeporausten jälkeen alueella on syntynyt epämuodostuneita poronvasoja. Alueella on jouduttu kieltämään sekä paikallisen veden juominen että marjojen kerääminen. Lääkärit ovat todenneet syöpätapausten lisääntyneen alueella ja Lääninhallituksen tutkimusten mukaan radontasot ovat nousseet alueella rajusti.¹

Areva Resources Finland Oy:n tekemä valtaushakemus Mellajärvellä koskee 13 neliökilometrin laajuista aluetta, joka sijaitsee lähes kokonaan Mustiaapa-Kaattasjärven soidensuojelualueella. Tämä soidensuojelualue kuuluu Euroopan Unionin vahvistamaan Natura 2000 -verkostoon. Kaivantotyöt suoalueella voivat liuottaa murskaantuvasta kalliopinnasta uraanin nuklideja suovesiin ja lisätä radonin vapautumista. Kaivannoilla voi olla paikallisesti myös muita ennakoimattomia negatiivisia vaikutuksia.

Uraaninlouhintaan sisältyy suuria riskejä

Uraanikaivos tuottaa 1000 kg jätettä yhtä uraanikiloa ensimmäisen asteen rikastetta ("yellow cake") kohti. Kaivosalueelle varastoitavaksi jäävässä jätteessä on jäljellä 85% uraanin alkuperäisestä radioaktiivisuudesta. Jäte sisältää pitkäaikaisia radioaktiivisia aineita kuten torium-230 ja radium-226 (puoliintumisajat 75 000 vuotta ja 1650 vuotta). Jäte sisältää myös raskasmetalleja ja on kemiallisesti myrkyllistä.

---

¹ Enström, Agneta: Ekologiskt självförsvar i Hälsingland. <http://yelah.net/articles/reportage20080314> Julkaistu 14.3.2008.

Kansainvälinen atomienergiajärjestö IAEA:n listaamia uranikaivostoiminnan terveys- ja ympäristöriskejä ovat:

- Liukoisten radioaktiivisten ja kemiallisesti myrkyllisten materiaalien joutuminen pohjaveteen ja vesistöihin
- Louhinta- ja murskausjätealtaiden pettämisestä aiheutuvat katastrofit ja pitkäaikainen saastuminen
- Radioaktiivisesti ja kemiallisesti myrkyllisen pölyn leviäminen ilmavirtojen yötä ihmisiin, eläimiin, kasvistoon, vesistöihin ja kaloihin
- Radon-kaasun päästöt: radonin ja sen hajoamistuotteiden leviäminen ilmavirtojen mukana laajalle alueelle
- Kemiallisten yhdisteiden vuotaminen vesistöihin ja pohjaveteen

Erityisen uhan uranikaivostoiminta aiheuttaa juuri vesistöille. Nykyaikaisillakin uranikaivoksilla on tapahtunut onnettomuuksia jo kaivosten toiminta-aikana ja radioaktiivisia aineita on näin päätynyt pohjavesiin ja vesistöihin. Ilmastonmuutoksen aiheuttamat luonnonilmiöt lisäävät uranikaivosten ympäristöriskejä. Esimerkiksi turvallisena ja modernina uranikaivoksena pidetty Rangerin kaivos Australiassa tulvi odottamatta keväällä 2007 äkillisten rankkasateiden johdosta.² Rumavuoman valtaukseseen haettu alue on yhteydessä Tornio- ja Kemijoen vesistöihin. Tornionjoki on Itämeren parhaita vielä jäljellä olevia lohijokia, joten sen tulevaisuuden vaarantaminen uranikaivoksella ei ole järkevää. Kemijoki puolestaan on Suomen suurin joki, jonka saastumisella olisi mittavia vaikutuksia laajalle alueelle.

Puhtaan veden ja ruoan merkitys tulee lähitulevaisuudessa kasvamaan entisestään ilmastonmuutoksen voimistuessa. Puhdas vesi saattaa tulevaisuudessa olla arvokkain luonnonvaramme. Uranikaivostoiminta ei ole järkevä sijoitus tulevaisuuteen, koska kaivosjätteiden varastoimisen valvonta tulevaisuudessa ja saastumisista aiheutuvat mittavat kustannukset jäävät lopulta yhteiskunnan harteille sekä tulevien sukupolvien maksettaviksi. Arevan yhteiskuntavastuusta kertoo paljon Ranskan Limousinen uranikaivoksen epäonnistunut jälkihoito.³ Muistutamme, ettei Euroopassa ole enää ainuttakaan toiminnassa olevaa uranikaivosta. Myös Arevan kotimaassa Ranskassa uranikaivokset on suljettu.

Kansanliikkeen näkemyksen mukaan Rumavuoman uraanivaltauksen myöntäminen olisi Lapin kokonaisedun vastaista. Poliittisten puolueiden päättäjien tulee kantaa poliittinen vastuu hallitsemattoman uraanirallin saapumisesta Lappiin epäonnistuneen uraanivoimamyönteisen energiapolitiikan johdosta. Suomessa uraanitutkimukset tulisi kieltää ja energiapolitiikassa tulisi ottaa tavoitteeksi uraanivoimaloiden purku vuoteen 2030 mennessä. Suomen energiajärjestelmä tulisi muuttaa perustumaan hajautettuihin älyverkkoihin joihin voi jokainen pienyritys tai kansalainen halutessaan tuottaa energiaa ekologisesti ja sosiaalisesti kestäväällä tavalla uusiutuvia energianlähteitä hyödyntäen.

Leena Koivunen

Mari Kunnari

Lappilaiset Uranivoimaa Vastaan -kansanliike

Lisätietoja: lappilaiset@gmail.com

www.uranivoima.com

---

² StockInterview.com: Rangerin kaivos, Australia 09.03.2007

³ Sources et Rivières du Limousin /Antoine Gatet: Limousinin alueen uraaniensiintymien hallinta